

KONVERGENCE IFRS A US GAAP V OBLASTI VÝPŮJČNÍCH NÁKLADŮ

H. Bohušová

Došlo: 15. prosince 2008

Abstract

BOHUŠOVÁ, H.: *IFRS and US GAAP convergence in the area of borrowing costs*. Acta univ. agric. et silvic. Mendel. Brun., 2009, LVII, No. 3, pp. 21–32

An agreement from Norwalk was issued in September 2002 on the basis of negotiations of Financial Accounting Standards Board (FASB) a International Accounting Standards Board (IASB) for the elimination of restrictions in the form of two different systems of financial reporting. The aim is to ensure absolute compatibility of existing U.S. GAAP and IFRS and the coordination of work programs in the future. Document Memorandum of Understanding was issued in 2006 in the frame of ongoing process of convergence, in which the FASB and IASB confirm their intention to create high-quality and global financial reporting standards. In this document there are specified areas, which would lead to convergence of procedures.

Borrowing costs have been one from the fields, which was the subject of convergence works. U.S. GAAP dictated capitalization of borrowing costs incurred in connection with the acquisition of qualifying assets, while the IAS / IFRS leaved the decision on accounting entities, how it recognize and record borrowing costs incurred in connection with the acquisition of the assets.

In the beginning, the method of analysis and description is used to identify and describe the basic difference of both systems, which had existed before the initiation of convergence within the frame of "Borrowing Costs" project. The above mentioned primary analysis has served as the basis for the further comparative analysis and synthesis.

The paper further presents comparative analysis of two basic methodical approaches towards the borrowing costs reporting incurred in relation to the acquisition of the qualifying assets, which was possible to apply until 31st Dec 2008 under IFRS system.

The comparative analysis is based on empirical company data. The subjects are mainly the differences in the indicators, which are used for the evaluation of the company financial situation. According (Suvova, 1999), mainly the indicators of vertical analysis of property and capital structure and selected ratio indicators of return are used.

Short-term project of borrowing costs, whose aim was to unify the reporting of interest on borrowing funds on the side of IASB, was completed in March 2007 by issuing of the revised IAS 23 Borrowing Costs with effect from 1.1. 2009. The paper deals with major changes to IAS 23 occurred in the context of the IASB – Borrowing costs. Elimination of a major difference in the reporting of borrowing costs in the system IAS / IFRS and U.S. GAAP was reached by the revision of IAS 23, however all the existing differences were not removed.

borrowing costs, interest cost, qualifying asset

Výrazné národní odlišnosti v ekonomických, právních a společenských systémech měly za následek vznik odlišných systémů účetnictví v jednotlivých zemích. Národní účetní systémy nejsou v současné době schopny plnit funkci informačního zdroje pro všechny externí uživatele, neboť zboží, služby i kapitál se pohybují přes hranice v obrovském rozsahu.

Účetní systémy a především jejich výstup – účetní výkaznictví se musí stát srozumitelným informačním zdrojem pro uživatele z různých zemí nejen Evropy, ale i z celého světa. K tomuto cíli – poskytovat všem uživatelům srozumitelné informace, musí tedy směřovat účetní systémy jednotlivých zemí. Cestou ke splnění cíle je harmonizace účetních sys-

témů těchto zemí a celosvětová harmonizace finančního výkaznictví. Jako nejvýznamnější nástroje harmonizace účetního výkaznictví jsou systémy, které jsou v současné době ve světě nejrozšířenější – Mezinárodní standardy finančního výkaznictví (IFRS), používané zejména v rámci Evropské unie, ale i v jiných zemích světa a Všeobecně uznávané účetní zásady (US GAAP), které donedávna byly jediným systémem výkaznictví, jež akceptovaly finanční trhy v USA. Všechny společnosti, jejichž cenné papíry jsou obchodovány na finančních trzích v USA, byly povinny transformovat svoje výkazy sestavené v jiném systému než v US GAAP na tento systém.

Pod tíhou hypoteční krize a následné finanční krize v USA 27. srpna 2008 Komise pro dozor nad cennými papíry – SEC (Securities and Exchange Commission) schválila ke zveřejnění pro účely veřejné diskuse návrh plánu používat IFRS americkými podnikatelskými subjekty jako systém výkaznictví od roku 2014. Konečné rozhodnutí v tomto směru by měla komise uskutečnit v roce 2011, a to na základě výsledků diskuse, zda by byla adopce IFRS veřejným zájmem a byla by užitečná zejména pro investory. Do okamžiku konečného rozhodnutí však pokračují práce na společných projektech, které se týkají konvergence systému IFRS a US GAAP, na jejíž potřebě se shodly IASB a FASB již v září roku 2002 na základě dohody z Norwalku a následně došlo k potvrzení tohoto záměru prostřednictvím Memoranda o porozumění v roce 2006. Oba dokumenty předpokládají, že obsah jednotlivých IAS/IFRS bude odpovídat obsahu jednotlivých SFAS.

MATERIÁL A METODY

Příspěvek je zaměřen na celosvětovou harmonizaci účetního výkaznictví v oblasti zachycování a vykazování výpůjčních nákladů. Hlavním cílem příspěvku je poukázat na významné rozdíly ve finančních výkazech účetních jednotek, které by mohly vzniknout při uplatnění dvou odlišných metodických postupů pro zachycení a vykázání výpůjčních nákladů vynaložených v souvislosti s pořízováním způsobilých aktiv. V teoretické části jsou analyzovány hlavní důvody pro harmonizaci systémů účetního výkaznictví a možné přístupy k zachycování a vykazování výpůjčních nákladů u dvou základních světových organizací v oblasti regulace účetního výkaznictví (IASB a FASB). Jsou charakterizovány základní odlišnosti obou systémů, které existovaly před zahájením harmonizačních prací v rámci projektů „Borrowing Costs“. Teoretická část je věnována deskripci situace, která existovala v oblasti zachycování a vykazování výpůjčních nákladů v obou systémech a důvodům k harmonizaci této oblasti. V rámci příspěvku je provedena komparace dvou základních metodických přístupů k zachycování a vykazování výpůjčních nákladů vynaložených v souvislosti s pořízením způsobilého aktiva, které bylo možno uplatnit v této oblasti do konce roku 2008:

- Zachycení výpůjčních nákladů v nákladech běžného období

- Aktivace výpůjčních nákladů do nákladů na pořízení způsobilého aktiva.

Komparace je provedena na empirických datech podniku. Předmětem jsou zejména rozdíly v hodnotách ukazatelů používaných pro hodnocení finanční situace podniku a finanční výkonnosti podniku (dle Sůvové, 1999), zejména ukazatelů vertikální analýzy majetkové a kapitálové struktury a vybraných poměrových ukazatelů rentability. Dochází k vyhodnocení vlivu použití konkrétní metody na tyto ukazatele. Závěrem příspěvku je zhodnocen současný stav konvergence IFRS a US GAAP v této oblasti.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

První snahy o harmonizaci účetnictví v rámci Evropského hospodářského společenství byly korunovány přijetím směrnic týkajících se účetnictví (78/660/EEC Čtvrtá směrnice Rady z 25. července 1978, 83/349/EEC Sedmá směrnice Rady z 13. června 1983 a 84/253/EEC Osmá směrnice Rady z 10. dubna 1984), které tvoří kodex účetní legislativy Evropské unie a jsou základním harmonizačním nástrojem Evropské komise v oblasti účetnictví. Směrnice ES jsou implementovány do národních právních úprav, přesto se národní úpravy výrazně vzájemně liší. Přístupy se liší také v oblasti formy a uspořádání položek účetních výkazů, které jsou součástí účetní závěrky.

Vedle Evropského parlamentu, který schvaluje právní normy závazné pro všechny členské země EU, plnil svoji významnou roli v oblasti harmonizace účetnictví na celosvětové úrovni od poloviny sedmdesátých let Výbor pro mezinárodní účetní standardy (IASC) a působil do roku 2000. Cílem této organizace bylo formulovat a publikovat mezinárodní účetní standardy k využití ve zveřejňovaných účetních závěrkách obchodních společností, propagovat celosvětové přijetí a dodržování (IAS) a všeobecně usilovat o harmonizaci účetního výkaznictví. Impulsem pro vznik této organizace byl vznik nadnárodních společností a obchodování na světových finančních trzích, což předpokládá srovnatelnost účetních závěrek na nadnárodní úrovni. V roce 2001 navázala na činnost tohoto orgánu Rada pro mezinárodní účetní standardy, která má za cíl zpracovat:

- jednotný soubor kvalitních, srozumitelných a vyvatelných globálních účetních standardů,
- požadovat uvádění transparentních a srovnatelných údajů ve všeobecných účetních výkazech,
- spolupracovat s institucemi, které vydávají standardy v jednotlivých zemích za účelem dosažení celosvětové konvergence účetních standardů.

Rada pro mezinárodní účetní standardy (International Accounting Standards Board – IASB), která je institucí nezávislých profesionálních zaměstnanců, dostala v dubnu 2001 od hlavních účastníků světových kapitálových trhů mandát vypracovat jednotné účetní standardy – International Accounting Standards (IAS). Od roku 2003 došlo ke změně názvu standardů na Mezinárodní standardy účetního vý-

kaznictví (IFRS), neboť prioritním cílem standardu nejsou metodické postupy účtování, ale hlavní důraz je kladen na interpretaci údajů z účetnictví v podobě účetních výkazů.

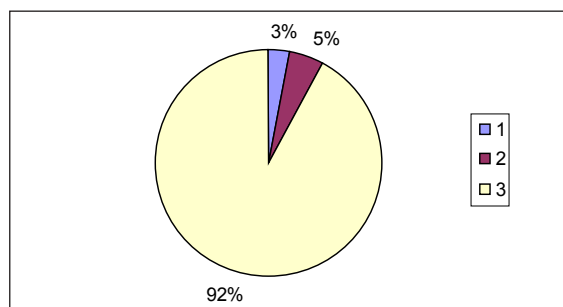
IAS/IFRS jsou v současné době dominantním nástrojem celosvětové harmonizace účetního výkaznictví. Do roku 2002 byly jednotlivé standardy vydávány pod názvem Mezinárodní účetní standardy (IAS). Od roku 2003 jsou vydávány pod názvem Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS). Číslování této řady nenavazuje na IAS, stávající IAS zůstávají v platnosti do té doby, než budou případně v budoucnu aktualizovány nebo nahrazeny novými IFRS. Kromě standardů jsou vydávány též takzvané interpretace, které mají za úkol objasnit některá ustanovení konkrétního standardu. Interpretace také reagují na nově vzniklé skutečnosti, které nejsou ve standardech řešeny (např. zavedení Eura SIC 7).

IFRS zahrnují úvod, předmluvu k výkladu standardů, koncepční rámec pro přípravu a předkládání účetních výkazů, jednotlivé účetní standardy (IAS/IFRS) a interpretace standardů (SIC/IFRIC). Vedle toho ucelený soubor IFRS obsahuje ještě významový slovník, historii vývoje IFRS a v posledních letech nově zařazené zdůvodnění závěrů (některých standardů) a implementační příručku.

Významným krokem v oblasti harmonizace finančního výkaznictví v rámci EU bylo přijetí nařízení Evropského parlamentu a rady č. 1606/2002, na základě kterého sestavují od 1. 1. 2005 povinně svoje finanční výkazy v souladu s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví IAS/IFRS společnosti, které jsou emitentem cenných papírů obchodovaných na finančních trzích EU a sestavují konsolidovanou účetní závěrku. V České republice se povinnost sestavovat účetní závěrku podle IFRS týká všech obchodních společností, které jsou emitentem cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů v členských státech Evropské unie¹, a to bez ohledu na skutečnost, zda se jedná o individuální či konsolidovanou účetní závěrku. Zákonná povinnost se tak vztahuje přibližně na 100 podniků, další podniky však mohou sestavovat svoje finanční výkazy v souladu s IAS/IFRS pro zahraniční mateřské společnosti pro účely konsolidace. Sestavením finančních výkazů v souladu s IAS/IFRS se však tyto podniky v současné době nezbavují povinnosti sestavovat svoje finanční výkazy v souladu s českou právní úpravou účetnictví pro daňové účely.

V roce 2002 zpracovalo šest největších světových účetních společností studii „GAAP Convergence 2002“². Studie se týkala záměrů jednotlivých zemí,

kteřé byly zařazeny do průzkumu³, dosáhnout konvergence jejich národních účetních systémů s IFRS. Na základě výsledků uvedené studie, jak zobrazuje obr.1, přes 90 % sledovaných zemí přijalo IFRS jako svá národní účetní pravidla, hodlá je přijmout nebo k nim konvergovat. Pouze tři země nechtějí v budoucnu konvergovat k IFRS; jedná se o Island, Japonsko a Saudskou Arábii. To nepochybně svědčí o tom, že IASB je považován za vhodný orgán pro vypracování světového účetního „jazyka“, který by poskytoval vysoce kvalitní informace a podporoval jejich transparentnost. Výsledky studie rovněž podporují názor, že tímto jazykem se by se měly stát IAS/IFRS.

[1] Země, které již přešly na IFRS

[2] Země, které zamýšlejí přechod na IFRS nebo konvergenci

[3] Země, které zatím nezamýšlejí přechod na IFRS ani konvergenci

Zdroj: GAAP Convergence

1: Záměry jednotlivých zemí

Ve většině zemí zahrnutých do průzkumu je zpočátku přijetí IFRS požadováno pouze u kotovaných společností. Jinde orgány pro národní účetní standardy mají program směřující k odstranění stávajících rozdílů mezi IFRS a národními účetními standardy. Některé země realizují kombinaci těchto dvou strategií. I v České republice dochází v posledních letech do jisté míry k postupnému sbližování národních účetních standardů a IAS/IFRS.

Na druhé straně i v současné době probíhá v EU revize směrnic týkajících se účetnictví, a to jednak s cílem přizpůsobit směrnice požadavkům, které vyplývají z internacionalizace podnikatelského prostředí, jednak s cílem harmonizovat směrnice s obsahem Mezinárodních účetních standardů, neboť dosud paralelně existuje evropská harmonizace (v podobě směrnic EU) a mezinárodní harmonizace

1 Viz zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

2 Studie GAAP Convergence 2002 provedena firmami BDO, Deloitte Touche Tohmatsu, Ernst and Young, Grant Thornton, KPMG, PricewaterhouseCoopers v souvislosti s přejímáním IFRS ve vybraných zemích.

3 Země, které jsou předmětem studie GAAP Convergence 2002: Argentina, Austrálie, Belgie, Brazílie, Bulharsko, Čile, Čína, Česká republika, Dánsko, Egypt, Estonsko, Filipíny, Finsko, Francie, Hong-Kong, Island, Indie, Indonésie, Irán, Irsko, Izrael, Itálie, Japonsko, JAR, Jižní Korea, Kanada, Keňa, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Maďarsko, Malajsie, Mexiko, Nizozemí, Německo, Nový Zéland, Norsko, Pákistán, Peru, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Řecko, Saudská Arábie, Singapur, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Taiwan, Thajsko, Tunis, Velká Británie, USA, Venezuela.

(v podobě standardů). Výsledkem revize bylo odstranění zásadních rozdílů v požadavcích na sestavení účetní závěrky podle IAS/IFRS a evropských direktiv a schválení návrhu Směrnice, jejímž prostřednictvím dochází k další úpravě účetních směrnic EU v roce 2003 Evropským parlamentem. Směrnice 2003/51/ES sladila účetní požadavky EU s moderní účetní teorií a praxí, umožňuje členským státům, které neuplatňují IAS/IFRS na všechny společnosti, přiblížit se podobnému, vysoce kvalitnímu účetnímu výkaznictví, čímž byl odstraněn nesoulad s Mezinárodními účetními standardy. Účetní směrnice představují výchozí rámec, který umožní zavedení a uplatňování IAS/IFRS v členských státech EU pro společnosti, které v souladu s nařízením Evropského parlamentu a rady č. 1606/2002 a národními právními úpravami sestavují účetní závěrku podle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví IAS/IFRS, zůstanou závazným právním rámcem účetnictví těch účetních jednotek, které nemají povinnost sestavovat účetní závěrku podle IAS/IFRS a upravuje okruhy problémů, které IAS/IFRS neřeší.

Vedle IAS/IFRS existuje další významný soubor požadavků týkajících se zveřejňování účetních výkazů ve Spojených státech amerických. Tento systém podle Kovanicové (2005) vychází z požadavků newyorské burzy, doznal uznání na všech dalších světových burzách a v současné době významně ovlivňuje světovou harmonizaci. Systém účetního výkaznictví v USA vychází ze zvykového práva. Podle Mládka (1998) po pádu americké burzy v roce 1929 byla americkou vládou vytvořena nezávislá komise pro dozor nad cennými papíry a burzou – Security and Exchange Commission (SEC); ta měla za cíl zprůhlednit je pro drobné akcionáře, aby se opět obnovila důvěra ve finanční trhy. Pro tyto účely byl vytvořen jednotný systém účetnictví. SEC požadovala používat tato pravidla všemi veřejně obchodovatelnými akciovými společnostmi. Jednalo se o účetní zásady, metody a formy sestavování účetních výkazů pro společnosti, jejichž akcie jsou registrovány na burze. V roce 1972 vznikl pro účely regulace účetnictví v USA Výbor pro vydávání účetních standardů (FASB). FASB je podobně jako IASB soukromá všeobecně uznávaná profesní organizace, která je v současné době nejvyšší autoritou v oblasti regulace účetního výkaznictví pro podnikatelské subjekty (US GAAP) i pro neziskový sektor. Filozofie regulace účetního výkaznictví v USA vychází ze všeobecnění postupů, které byly v průběhu let akceptovány a využívány a měly by plně přispívat ke splnění základního cíle finančního výkaznictví:

- poskytovat informace užitečné potenciálním investorům a věřitelům pro jejich racionální investování a jiné finanční rozhodování
- poskytovat informace o ekonomických zdrojích podniku.

US GAAP je systém účetního výkaznictví, který slouží k naplnění výše uvedených cílů. US GAAP jsou podle Kovanicové (2005) tvořeny třemi hierarchickými úrovněmi:

- fundamentální postuláty (předpoklady a zásady),
- koncepční rámec
- účetní standardy.

Oba výše zmíněné systémy finančního výkaznictví, které patří ke světově uznávaným, jsou založeny na stejných principech – accrual basis, going concern. Oba systémy požadují stejné kvalitativní charakteristiky informací zveřejňovaných ve finančních výkazech – srozumitelnost, relevance. Oba systémy využívání rovněž podobné oceňovací základny. Za základní bázi pro oceňování považují historickou cenu, která je využívána, vzhledem ke snadné a nenákladné aplikaci a objektivitě, pro oceňování u většiny položek aktiv.

Na druhé straně existují mezi systémy jisté odlišnosti, a to zejména, co se týká jejich podrobnosti a detailního řešení jednotlivých oblastí vykazování. Finanční výkazy sestavené v souladu s těmito systémy nejsou tedy zcela srovnatelné. Uživatelé účetních informací musejí pro srovnání výkazů transformovat údaje na společný systém, což do značné míry limituje investory, neboť se jedná o činnost vysoce finančně náročnou vyžadující značné odborné znalosti.

Značné úsilí věnovala IASC (nyní IASB) v devadesátých letech minulého století tomu, aby přiměla SEC akceptovat finanční výkazy sestavené v systému IASs americkou burzou bez přepočítávání rozdílů. SEC v té době neumožnila akceptovat IASs. Nicméně Financial Accounting Standards Board (FASB) a International Accounting Standards Board (IASB) začaly pracovat na společných projektech (Nobes, Parker, 2006). Jako výsledek společného úsilí obou organizací byla pro odstranění odlišností obou systémů finančního výkaznictví v září 2002 na základě jednání FASB a IASB vydána dohoda z Norwalku, kterou se zavazují obě organizace ke sladění účetních standardů (IAS/IFRS a US GAAP). Cílem tak je zajištění naprosté kompatibility stávajících US GAAP a IFRS i koordinace pracovních programů do budoucna. V rámci probíhajícího konvergenčního procesu byl v roce 2006 vydán dokument Memorandum o porozumění (Memorandum of Understanding), ve kterém FASB i IASB potvrzují svůj záměr – vytvořit vysoce kvalitní a globální standardy finančního výkaznictví. V tomto dokumentu jsou specifikovány oblasti, ve kterých by mělo docházet ke sbližování postupů.

Proces konvergence se realizuje prostřednictvím řady dílčích projektů zaměřených na krátkodobý či dlouhodobý časový horizont. Jedná se o projekty, kde se předpokládalo sjednocení účetních pravidel nejpozději do konce roku 2008. V krátkodobém časovém horizontu se jedná o následující projekty na straně IASB – Výpůjční náklady (jedná se o sjednocení vykazování úroků v souvislosti s pořízením aktiv, a to přiblížení IAS – 23 Výpůjční náklady řešení dle US GAAP), Společné podniky, Vykazování podle segmentů, Vládní dotace a podpora.

Na straně FASB jde v případě krátkodobých projektů o následující – Možnosti ocenění finančních

nástrojů reálnou hodnotou, Investice do nemovitostí, Výzkum a vývoj, Následné události.

Mezi společně projekty patří Snížení hodnoty a Daně ze zisku. V rámci dlouhodobých projektů by mělo dojít ke sblížení výkaznictví v následujících oblastech:

- Podnikové kombinace
- Koncepční rámec
- Pokyny k oceňování reálnou hodnotou
- Zveřejňování účetní závěrky
- Zaměstnanecké požitky po skončení pracovního poměru
- Účtování výnosů
- Závazky a vlastní kapitál
- Finanční nástroje
- Odúčtování
- Konsolidace jednotky zakládáné pro zvláštní účely
- Nehmotná aktiva
- Leasingy.

Za významný krok v rámci sblížení účetních systémů a odstraňování překážek pro investory lze považovat schválení úpravy směrnice Komise pro cenné papíry v USA (SEC), jedná se o SEC Final Rule 33-8879 z 21. 12. 2007, která vstoupila v platnost 4. 4. 2008. Tato směrnice umožňuje finanční výkazy, které byly sestaveny v souladu s IAS/IFRS ve verzi schválené IASB, přijímat i bez přepočítávání rozdílů oproti US GAAP a také poskytuje americkým společnostem možnost sestavovat účetní závěrky v souladu s IAS/IFRS. Toto opatření je částečně reakcí na účetní skandály velkých společností (Emron and WorldCom) na začátku tohoto století, kdy se FASB začala zabývat myšlenkou, zda by neměla adoptovat systém, který je založen spíše na principech než na detailních pravidlech, jak je tomu v rámci US GAAP (Nobes, Parker, 2006). Z toho vyplývá i další nečekané opatření, kterým je předložení návrhu SEC k adopci systému IFRS americkými společnostmi, emitenty cenných papírů obchodovaných na amerických trzích, jako jediného systému finančního výkaznictví od roku 2014. Bez ohledu na výše zmíněnou úpravu směrnice a návrh pokračuje proces konvergence IAS/IFRS a US GAAP. Podobně jako Nobes a Parker spatřují problém při konvergenci Zouhar, Kříž (2007) v rozdílu v podrobnosti systémů IAS/IFRS a US GAAP. Pravidla US GAAP jsou podstatně rozsáhlejší a podrobnější, řeší řadu specifických otázek. Obecně je však požadováno zejména uplatňování jednotných principů a filozofie v podobě kvalitně zpracovaného konceptního rámce, ze kterého byl měl globální systém účetního výkaznictví vycházet. Pouze systém založený na principech umožňuje, aby účetní využívali odborný úsudek. Navíc je podle Zouhara, Kříže (2007) ekonomická realita natolik složitá, že není možné ji prostřednictvím detailních pravidel včas zachytit, což také jednoznačně hovoří ve prospěch IFRS jako jediného celosvětově uznávaného systému finančního výkaznictví.

VÝSLEDKY A DISKUSE

Oblastí, ve které docházelo k zásadním rozdílům při zachycování a vykazování při použití US GAAP a IAS/IFRS, byla oblast výpůjčních nákladů. US GAAP prikazoval kapitalizaci výpůjčních nákladů vynaložených v souvislosti s pořízením dlouhodobých (způsobilých) aktiv, zatímco IAS/IFRS ponechávaly na rozhodnutí samotné účetní jednotky, jakým způsobem zachytí a vykáže výpůjční náklady vynaložené v souvislosti s pořízením tohoto aktiva.

Krátkodobý projekt Výpůjční náklady, jehož cílem bylo sjednocení vykazování úroků z přijatých úvěrů na straně IASB, byl ukončen v březnu 2007 vydáním revidovaného IAS 23 Výpůjční náklady, s účinností od 1. 1. 2009 (dřívější aplikace je možná). IAS 23 se týká zachycování a vykazování výpůjčních nákladů. Pod pojmem výpůjční náklady jsou zde chápány jak úroky, tak i ostatní náklady, které jsou účetní jednotkou vynaloženy v souvislosti s přijetím cizích zdrojů financování. Cílem revize IAS 23, jako součásti krátkodobých konvergenčních programů, byla redukce existujících rozdílů mezi IFRS a US GAAP. Východiskem pro tuto revizi bylo stávající znění SFAS 34 – Kapitalizace úrokových nákladů v rámci US GAAP.

SFAS 34 (Capitalization of Interest Cost)

SFAS 34, který upravuje zachycování a vykazování úrokových nákladů v rámci US GAAP, byl schválen v roce 1979. Od této doby však podléhá značné kritice v USA. Oponenti tento SFAS považují přímo za zločinný a vytvořený k vykazování vysokých zisků. Kritizují povinnou kapitalizaci úrokových nákladů při pořízení způsobilého aktiva, která znemožňuje oddělení finančních nákladů od provozních nákladů, a tím znemožňuje transparentní provedení finančních analýz (Accounting Onion, 2007). Podle tohoto standardu jsou úrokové náklady zachycovány jako:

- Náklady období, pouze v případě, že se netýkají pořízení způsobilého aktiva
- Jsou aktivovány do pořizovací ceny způsobilého aktiva.

SFAS 34 se zabývá vymezením pořizovací ceny způsobilého (kvalifikovaného) aktiva, do které jsou zařazeny všechny náklady nutně vynaložené k uvedení aktiva do provozuschopného stavu. Za způsobilá aktiva jsou považována:

- Dlouhodobá aktiva, pořízená pro použití účetní jednotkou
- Dlouhodobá aktiva určená k prodeji nebo k pronájmu.

SFAS 34 rovněž považuje za způsobilá aktiva investice v podnicích, pro jejichž zachycení a vykazání používá metodu ekvivalence.

Za způsobilá aktiva nejsou podle SFAS 34 považovány zásoby, dlouhodobá aktiva v užívání, připravená k předpokládanému použití nebo aktiva, která nejsou využívána pro výdělečnou činnost účetní jednotky. Způsobilými aktivy podle SFAS 34 nejsou

aktiva získaná darem a aktiva, která byla pořízena z dotací.

SFAS 34 používá termín úrokové náklady, které zahrnují úroky z přijatých úvěrů. Podle EITF Issue No. 99-9 lze do úrokových nákladů zahrnout zisk nebo ztrátu z finančních derivátů, které byly využity pro zajištění příslušných úrokových nákladů. SFAS jednoznačně vymezuje podmínky, za kterých jsou vynaložené úrokové náklady kapitalizovány do pořizovacích nákladů na způsobilé aktivum:

- Již byly vynaloženy náklady vztahující se ke způsobilému aktivu
- Probíhají činnosti směřující k uvedení způsobilého aktiva do stavu, že je připraveno k zamýšlenému použití
- Byly vynaloženy úrokové náklady.

SFAS 34 řeší způsob vyjádření výše úrokových nákladů, ve které jsou přímo přiřaditelné příslušnému způsobilému aktivu, umožňuje v návaznosti na rozhodnutí konkrétní účetní jednotky použití jedné z následujících variant:

- Vycházet ze všech úrokových nákladů a za použití míry aktivace úrokových nákladů přiřadit příslušnou částku způsobilému aktivu
- Způsobilému aktivu přiřazovat pouze úrokové náklady spojené s přijetím úvěru na pořízení uvedeného způsobilého aktiva
- Způsobilému aktivu přiřazovat všechny úrokové náklady spojené s přijetím úvěru na pořízení uvedeného způsobilého aktiva a za použití míry aktivace přiřadit úrokové náklady, které nesouvisí s pořízením uvedeného způsobilého aktiva.

SFAS 34 požaduje v souvislosti s úrokovými náklady v příloze uvádět celkovou výši placených úroků za účetní období, a to v členění na částku, která je aktivována do ocenění způsobilých aktiv a částku, která je vykázána jako náklad období.

IAS 23 (1993)

Standard řeší účetní zachycení nákladů, které vznikají v souvislosti s využíváním cizích zdrojů financování. V rámci IAS 23 nejsou řešeny skutečné a odvozené náklady vlastního kapitálu. Standard požaduje okamžité zachycení výpůjčních nákladů jako náklad období, s výjimkou rozsahu, v jakém jsou aktivovány jako část pořizovacích nákladů. Pro oblast úroků z investičních a jiných úvěrů vynaložených v souvislosti s pořizováním dlouhodobých aktiv 3 umožňoval IAS 23 (1993) dvě varianty řešení zachycení úroků, které souvisejí s pořízením aktiv s dlouhým časovým obdobím při jejich pořizování (způsobilých aktiv). Jednalo se o:

- základní řešení – zachycení úroků do nákladů a
- alternativní řešení – zachycení úroků do pořizovací ceny způsobilého aktiva.

Rozhodnutí o tom, které řešení bude používáno, bylo zcela v kompetenci konkrétní účetní jed-

notky. Existence dvou přípustných řešení však vedla k omezení srovnatelnosti účetních výkazů a výrazně se odlišovala od řešení této problematiky v rámci US GAAP.

V IAS 23 jsou výpůjční náklady jednoznačně vymezeny jako úroky a ostatní náklady, které účetní jednotka vynaložila v souvislosti s vypůjčením si finančních prostředků. Výpůjční náklady mohou zahrnovat:

- úrok z bankovních úvěrů
- odpisování diskontů nebo prémie souvisejících s půjčkami
- odpisování vedlejších nákladů, vynaložených v souvislosti s uzavřením půjček (například poplatky banky za uzavření úvěrové smlouvy)
- finanční náklady z titulu finančních pronájmů uznaných v souladu s IAS 17 – *Leasingy*
- kurzové rozdíly vznikající z půjček v cizí měně v rozsahu, ve kterém jsou považovány za úpravu úrokových nákladů.

Pojem výpůjční náklady v IAS 23 zahrnuje podstatně širší spektrum položek nákladů, které souvisejí se získáním cizích zdrojů než pojem úrokové náklady používaný v SFAS 34.

Standard IAS 23 vymezuje pojem způsobilé aktivum odlišně od SFAS 34, tedy jako aktivum, které nezbytně potřebuje značné časové období k tomu, aby bylo připravené pro zamýšlené použití nebo prodej. Může se jednat o dlouhodobá aktiva určená k užívání, investice do nemovitostí i zásoby s dlouhým výrobním cyklem. Mezi způsobilá aktiva však v oblasti zásob nejsou zařazeny zásoby, které jsou vyráběny ve velkém množství a jejich výroba se pravidelně opakuje, přestože jejich výrobní cyklus představuje dlouhé časové období (například zrání whisky). Důvodem je hlavně skutečnost, že náklady spojené s jejich monitorováním a alokací by značně převýšily užitek ze zachycení aktivace příslušných výpůjčních nákladů. Za způsobilá aktiva se rovněž nepovažují aktiva, která jsou připravena pro zamýšlené použití nebo prodej okamžikem pořízení. Způsobilá aktiva jsou aktiva, u kterých standard doporučuje zahrnutí výpůjčních nákladů souvisejících s jejich pořízením do pořizovací ceny.

Vykazování výpůjčních nákladů:

- a) výpůjční náklady jsou vykázány jako náklad období, ve kterém jsou vynaloženy, v případech, kdy nejsou vynaloženy v souvislosti s pořízením způsobilého aktiva
- b) výpůjční náklady, které přímo souvisejí s akvizicí podniku, s výstavbou nebo výrobou způsobilého aktiva, jsou aktivovány do pořizovacích nákladů na toto aktivum; jedná se o výpůjční náklady, které jsou získány účelově na pořízení daného aktiva⁴ a je pravděpodobné, že budou mít za následek budoucí ekonomické užítky pro účetní jednotku a mohou být spolehlivě zjištěny.

4 Jedná se o náklady, které by nevznikly, kdyby aktivum nebylo pořizováno.

Aktivace výpůjčních nákladů

Pokud účetní jednotka využívá cizích zdrojů financování, které jsou poskytnuty za specifickým účelem, lze poměrně snadno identifikovat související výpůjční náklady. V některých případech však může být poměrně obtížné přiřadit finanční náklady konkrétní půjčce, může se jednat zejména o půjčky v cizích měnách nebo v případě, že je finanční činnost účetní jednotky centrálně koordinována. Další problémy mohou vzniknout v případech, kdy účetní jednotka využívá řadu dluhových nástrojů pro získání finančních prostředků a ty jsou spojeny s rozdílnými úrokovými sazbami, při využívání půjček v cizích měnách. Stanovení výpůjčních nákladů je v takových případech založeno na odhadu.

Ve standardu je také ošetřena situace, že účetní jednotka obdrží peněžní prostředky určené na financování získání způsobilého aktiva dříve, než je pořízeno způsobilé aktivum. Tyto peněžní prostředky mohou být investovány do doby, než jsou vydány za způsobilé aktivum. V takových případech jsou výpůjční náklady, které jsou aktivovány do ceny způsobilého aktiva, vyjádřeny jako rozdíl skutečných výpůjčních nákladů způsobených příslušnou půjčkou a veškerých investičních výnosů z dočasného investování těchto půjček.

IAS 23 umožňuje účetním jednotkám určitou flexibilitu pro vyčíslení výpůjčních nákladů, které se vztahují ke způsobilému aktivu, ale na druhé straně požaduje v případech, když účetní jednotka využívá souběžně různé zdroje financování při pořízení více způsobilých aktiv a s těmito zdroji jsou vázány různé výše výpůjčních nákladů, aby byla určena částka výpůjčních nákladů přiřaditelná pro aktivaci, a to prostřednictvím míry aktivace k výdajům na toto aktivum.

Míra aktivace je váženým průměrem výpůjčních nákladů použitelných na půjčky poskytnuté účetní jednotce, které nejsou splacené během jednoho období, s výjimkou půjček specificky získaných na pořízení způsobilého aktiva. Při použití míry aktivace dochází k vyčíslení průměrných výpůjčních nákladů aktivovaných do nákladů pořízení jednotlivých způsobilých aktiv. Za použití tohoto metodického postupu však dochází k situacím, že není alokována plná výše výpůjčních nákladů do pořizovacích nákladů způsobilých aktiv. Rozdíl mezi celkovou výší výpůjčních nákladů a alokovanou částkou zůstává vykázán jako náklad období. Standard pouze zakazuje alokovat částku vyšší než je hodnota výpůjčních nákladů vynaložených během daného období.

Výpůjční náklady jsou aktivovány jako součást pořizovacích nákladů na způsobilé aktivum v okamžiku, když:

- jsou vynakládány výdaje za aktivum, jedná se o výdaje, jejichž výsledkem byly platby peněžními prostředky, převody jiných aktiv nebo převzetí úrokem zatížených závazků, výdaje jsou sníženy o všechny obdržené platby a dotace v souvislosti s aktivem
- jsou vynaloženy výpůjční náklady

- probíhají nezbytné činnosti k přípravě aktiva pro jeho zamýšlené použití nebo prodej, těmito činnostmi se rozumí technické a administrativní práce již před samotným zahájením fyzické výstavby a jsou rovněž součástí pořizovacích nákladů.

Aktivace výpůjčních nákladů je skončena, když jsou skončeny veškeré podstatné činnosti nezbytné pro přípravu způsobilého aktiva pro jeho zamýšlené použití nebo prodej. Jedná se o dokončení fyzické výstavby aktiva, ačkoliv obvyklé administrativní práce mohou ještě pokračovat. Je-li výstavba způsobilého aktiva dokončována po částech a každá část může být používána, zatímco výstavba pokračuje na dalších částech, aktivace výpůjčních nákladů skončí, když jsou podstatně ukončeny všechny činnosti nezbytné pro přípravu této části pro její zamýšlené použití nebo prodej. Příkladem může být obchodní centrum, kde lze využívat každou část samostatně, bez ohledu na dokončení jiné části.

IAS 23 (2007)

V návaznosti na konvergenční proces probíhající od roku 2002 a Memorandum o porozumění vydané v roce 2006, bylo jedním z krátkodobých cílů na straně IASB sjednocení metodických postupů v oblasti výpůjčních nákladů. Za výsledek je možno považovat novelu IAS 23 z března 2007. Podle této novely 2007 (novela má eliminovat zásadní rozdíl v zachycování výpůjčních nákladů mezi US GAAP a IAS/IFRS, ostatní rozdíly zůstaly zachovány) jsou výpůjční náklady související s pořízením tohoto majetku aktivovány do pořizovací ceny. Novelizací tak došlo k odstranění základního řešení používaného pro zachycování a vykazování výpůjčních nákladů vynaložených v souvislosti s pořízením způsobilého aktiva. Před schválením novely IAS 23 byl v květnu 2006 zveřejněn návrh tohoto standardu k připomínkovému řízení. V rámci připomínek se ozvala řada organizací, které nesouhlasily se zrušením základního řešení pro zachycování výpůjčních nákladů při pořízení způsobilého aktiva. Tyto připomínky však nebyly respektovány, neboť jinak by došlo k popření základního cíle novelizace standardu – konvergence s SFAS 34, který ponechává úrokových nákladů vzniklých v souvislosti s pořízením způsobilého aktiva neumožňuje. V rámci novelizace standardu došlo k zúžení rozsahu vymezení výpůjčních nákladů. Z původního obsahu, který byl vymezen v IAS 23 (2004) bylo odstraněno:

- odpisování diskontů nebo premii souvisejících s půjčkami
- odpisování vedlejších nákladů vynaložených v souvislosti s uzavřením půjček.

Obsah pojmu výpůjční náklady, který je použit v IAS 23 se přes uvedené úpravy dosud odlišuje od úrokových nákladů používaných v SFAS 34, a to zejména v oblasti zahrnování kurzových rozdílů vznikajících z půjček v cizí měně v rozsahu, ve kterém jsou považovány za úpravu úrokových nákladů. Původně měla být vytvořena interpretace IFRIC k posuzování částky kurzových rozdílů vztahující

se k přijatým úvěrům v cizích měnách, která je považována za odpovídající rozsahu, ve kterém jsou tyto rozdíly považovány za úpravu úrokových nákladů. Interpretační výbor však dospěl k závěru, že z paragrafu 11 IAS 23 jednoznačně vyplývá, že je zcela v kompetenci účetní jednotky rozhodnout, jaký zvolí metodický postup pro určení výše nákladů vztahující se k úvěrům poskytnutým v cizí měně a je přiřaditelná ke způsobilému aktivu. Do těchto nákladů lze zahrnout jak kurzové rozdíly, tak i zisky nebo ztráty ze zajišťovacích nástrojů vztahujících se k příslušnému úvěru. Zvolenou účetní politiku je pak účetní jednotka povinná uvést v příloze. Na rozdíl od IAS 23 je ve SFAS 34 řešena pouze otázka zajišťovacích nástrojů a jejich zahrnování do úrokových nákladů, kurzové rozdíly nejsou považovány za součást úrokových nákladů vztahujících se ke způsobilým aktivům.

Další drobnou změnou, jejímž cílem je přiblížit IAS 23 k SFAS 34, je, že IAS 23 neumožňuje aktivaci výpůjčních nákladů v případě, že jsou kvalifikovaná aktiva oceňována v reálné hodnotě a v případě zásob, které jsou vyráběny ve velkém a opakovaném množství.

Vedle sblížení metodických postupů v oblasti zachycování a vykazování výpůjčních nákladů je cílem uvedeného postupu zvýšení srovnatelnosti účetních závěrek podniků vykazujících podle IAS/IFRS – všechny účetní jednotky musejí při zachycování a vykazování výpůjčních nákladů postupovat stejně.

Novela vstoupí v platnost od 1. 1. 2009, společnosti však mohou novelu použít i dříve. U společností, které používaly dříve tzv. základní řešení, tedy zachycovaly výpůjční náklady výsledkově, se jedná o změnu účetní politiky. Zpětná aplikace tohoto postupu není standardem požadována, a to ani v případě, že by společnost měla k datu aplikace rozpracovaný projekt a výpůjční náklady zachycovala nákladově.

Rozporuplně s touto novelizací působil v roce 2007 návrh zachycování výpůjčních nákladů v IFRS pro malé a střední podniky (SME), kde bylo umožněno pouze základní řešení – zachycování všech výpůjčních nákladů výsledkově. V průběhu roku 2008 byl tento nesoulad eliminován. Návrh IFRS pro SME nyní umožňuje volbu řešení zachycování a vykazování výpůjčních nákladů u pořízení způsobilých aktiv.

Přijetím novely IAS 23 nebyly dosud odstraněny všechny rozdíly mezi SFAS 34 a IAS 23. Dosud přetrvávají následující rozdíly:

- vymezení nákladů souvisejících s přijetím cizích zdrojů financování
- vymezení způsobilého aktiva
- měření nákladů souvisejících s přijetím cizích zdrojů financování.

Alokace výpůjčních nákladů

Rozdíly, které mohou vzniknout při použití odlišných metodických přístupů pro zachycování a vykazování výpůjčních nákladů, jsou analyzovány na konkrétním případě pořízení způsobilých aktiv účetní jednotkou.

Účetní jednotka, jejíž hospodářskou činnost za účetní období zobrazují účetní výkazy uvedené v tabulkách, v uvedeném období pořizovala tři nezávislé položky způsobilých aktiv. Doba jejich pořízení překračuje jeden rok, všechna způsobilá aktiva jsou ke konci sledovaného období dokončena.

Náklady na pořízení jednotlivých položek aktiv vynaložené v jednotlivých obdobích jsou zobrazeny v tabulce I (v položce náklady pořízení nejsou zahrnuty výpůjční náklady):

I: Náklady na pořízení způsobilých aktiv vynaložené ve sledovaném období

Aktivum	Hodnota na počátku období	Hodnota na konci období	Průměrná hodnota
A1	280	400	340
A2	180	200	190
A3	40	120	80

Podnik využíval k financování pořizovaných způsobilých aktiv zdroje financování uvedené v tabulce II.

II: Zdroje financování způsobilých aktiv pořizovaných ve sledovaném období

Zdroj	Nesplacený závazek ke konci období	Výpůjční náklady za období
Úvěr I	200	24,00
Úvěr II	160	20,64
Úvěr III	120	6,60
Celkem		51,24

Aktivum A1 je financováno úvěrem I poskytnutým za tímto účelem. Úvěry II a III slouží k financování pořízení aktiv A2 a A3.

1. Účetní jednotka postupuje při vykazování výpůjčních nákladů v souladu se zněním IAS 23 (1993) a vyazuje veškeré úrokové náklady jako náklady období. Pořizovací náklady na jednotlivé položky způsobilých aktiv jsou v tomto případě uvedeny v tabulce III:

III: Pořizovací náklady na jednotlivé položky pořizovaných způsobilých aktiv

Aktivum	Hodnota na konci období
A1	400
A2	200
A3	120

Dopad výše uvedeného postupu do účetních výkazů je znázorněn v tabulkách IV, V.

IV: Výkaz o finanční pozici (rozvaha)

Aktiva (netto)	Konec období	Srovnávací období	Vlastní kapitál a závazky	Konec období	Srovnávací období
Dlouhodobá aktiva			Vlastní kapitál		
Pozemky, budovy a zařízení	3320	3000	Základní kapitál	2000	2000
Nehmotná aktiva	100	100	Ostatní rezervní fondy	200	200
Krátkodobá aktiva			Nerozdělené zisky minulých let + zisk období	784	382
Zásoby	80	150	Dlouhodobé závazky	500	600
Pohledávky	100	70	Krátkodobé závazky		
Peníze a peněžní ekvivalenty	56	46	Obchodní závazky	74	68
			Krátkodobá část dlouhodobých půjček	20	20
			Krátkodobé půjčky	34	50
			Daň ze zisku	44	
AKTIVA CELKEM	3656	3320	VLASTNÍ KAPITÁL A ZÁVAZKY CELKEM	3656	3320

V: Výsledovka

Položka	Období
Výnosy – tržby	2900
Spotřeba materiálu	772
Náklady na zaměstnance	1250
Odpisy	380
Finanční náklady	51,24
Zisk před zdaněním	446,76
Daň ze zisku	44,66
Zisk za období	402,10

2. Účetní jednotka postupuje při vykazování výpůjčních nákladů v souladu se zněním

IAS 23 (2007) a vykazuje úrokové náklady kapitalizovány do nákladů pořízení způsobilého aktiva. Pro vyjádření celkové výše výpůjčních nákladů, které budou přiřazeny k nákladům pořízení způsobilých aktiv, využívá účetní jednotka míru aktivace.

$$\text{Míra aktivace} = (20,64 + 6,60) / (160 + 60) = 0,1238, \text{ tedy } 12,38\%.$$

Jelikož je na pořízení aktiva A1 použit účelový úvěr I, budou veškeré výpůjční náklady, které se vztahují k úvěru I a byly vynaloženy v období, kdy je pořizováno aktivum A1, zahrnuty po pořizovacích nákladech aktiva A1. Průměrná hodnota aktiva A1 je ve sledovaném období 340 000, znamená to,

že zbytek pořizovacích nákladů byl kryt buď vlastními zdroji nebo ještě úvěry II a III.

Ve sledovaném období byly zaplacen výpůjční náklady vztahující se k úvěrům II a III, které se vztahují k pořízení dlouhodobých aktiv v celkové výši 13,62. Pouze tato částka může být aktivována jako výpůjční náklad do pořizovací ceny.

Do hodnoty aktiva A1 lze zahrnout částku:
 $26,64 / (140 + 190 + 80) \times 140 = 9,30$.

Do hodnoty aktiva A2 lze zahrnout částku:
 $26,64 / (140 + 190 + 80) \times 190 = 12,62$.

Do hodnoty aktiva A3 lze zahrnout částku:
 $26,64 / (140 + 190 + 80) \times 80 = 5,32$.

Pořizovací náklady jednotlivých způsobilých aktiv k rozvahovému dni při aktivaci úroky do pořizovacích nákladů jsou zobrazeny v tabulce VI:

VI: Pořizovací náklady jednotlivých pořizovaných způsobilých aktiv při aktivaci úroků do pořizovacích nákladů:

Aktivum	Pořizovací náklady	Výpůjční náklady	Celkem
A1	400	24 + 9,30	433,30
A2	200	12,62	212,62
A3	120	5,32	125,32

Dopad výše uvedeného postupu do účetních výkazů je uveden v tabulkách VII, VIII.

VII: Výkaz o finanční pozici (rozvaha)

Aktiva (netto)	Konec období	Srovnávací období	Pasiva	Konec období	Srovnávací období
Dlouhodobá aktiva			Vlastní kapitál		
Pozemky, budovy a zařízení	3372	3000	Základní kapitál	2000	2000
Nehmotná aktiva	100	100	Ostatní rezervní fondy	200	200
Krátkodobá aktiva			Nerozdělené zisky minulých let + zisk období	832	382
Zásoby	80	150	Dlouhodobé závazky	500	600
Pohledávky	100	70	Krátkodobé závazky		
Peníze a peněžní ekvivalenty	56	46	Obchodní závazky	74	68
			Krátkodobá část dlouhodobých půjček	20	20
			Krátkodobé půjčky	34	50
			Daň ze zisku	44	
AKTIVA CELKEM	3708	3320	VLASTNÍ KAPITÁL A ZÁVAZKY CELKEM	3708	3320

VIII: Výsledovka

Položka	Období
Výnosy – tržby	2900
Spotřeba materiálu	772
Náklady na zaměstnance	1250
Odpisy	380
Finanční náklady	0
Zisk před zdaněním	498
Daň ze zisku	48
Zisk za období	450

Komparace dopadu uvedeného metodického postupu na vybrané ukazatele finanční analýzy je uvedena v tabulce IX.

Jak vyplývá z tabulek, použitím odlišných metodických postupů pro zachycování a vykazování výpůjčních nákladů, které byly vynaloženy v sou-

vislosti s pořízování způsobilých aktiv, dochází ke vzniku rozdílů ve finančních výkazech. Použitý metodický postup pro zachycování a vykazování výpůjčních nákladů vynaložených v souvislosti s pořízování způsobilých aktiv ovlivňuje:

- hodnotu způsobilých aktiv a celkovou bilanční sumu v rozvaze (výkazu o finanční pozici)
 - výši finančních nákladů, výši zisku či ztráty ve výsledovce
 - hodnoty poměrových ukazatelů finanční analýzy.
- Skutečnost, jak významný je vliv použitého metodického postupu na výše uvedené hodnoty, je závislá na dalších individuálních faktorech, kterými jsou:
- doba pořízování způsobilého aktiva (čím delší je doba pořízování, tím vyšší je částka výpůjčních nákladů aktivovaná do ceny)
 - úroková míra, vztahující se k přijatému výpůjčnímu kapitálu
 - celková výše výpůjčních nákladů, vztahující se ke způsobilým aktivům za období.

IX: Komparace dopadu použitého metodického postupu pro vykazování výpůjčních nákladů na ukazatele finanční analýzy

Ukazatel	Zachycení úroků do nákladů běžného období	Aktivace úroků do pořízovacích nákladů
ROE (hospodářský výsledek po zdanění/vlastní kapitál)	402/2582 0,15	450/2582 0,17
ROA (hospodářský výsledek po zdanění/aktiva)	402/3656 0,11	450/3708 0,12
ROS Hospodářský výsledek po zdanění/tržby)	402/2900 0,14	450/2900 0,15

ZÁVĚR

Ze základní filozofie IAS/IFRS a US GAAP vyplývá, že všechny metodické postupy pro zachycování a vykazování hospodářských transakcí účetní jednotky vycházejí z aplikace zásady opatrnosti. Na základě této zásady nesmějí být aktiva a výnosy nadhodnocovány a závazky a náklady podhodnocovány. Z této zásady vyplývá i vykazování opatrného výsledku hospodaření. Revize IAS 23 z roku 2007 však k naplnění této zásady nepřispívá. Zachycováním a vykazováním výpůjčních nákladů v rámci pořizovacích nákladů způsobilých aktiv dochází, podle názoru autora, k jejich nadhodnocování, aktivací výpůjčních nákladů dochází i ke zvyšování zisků účetních jednotek. Uvedený metodický postup je i předmětem značné kritiky z řad odborníků z účetní praxe. Důkazem je řada kritických reakcí ke zveřejňovanému návrhu revidovaného IAS 23 v roce 2007. IASB obdržela 86 komentářů k návrhu IAS 23 (2007), ze kterých 46 nesouhlasilo s odstraněním základního řešení výpůjčních nákladů vynaložených v souvislosti s pořízením způsobilého aktiva. Hlavní argumenty odpůrců návrhu byly:

- odlišné pojetí výpůjčních nákladů v IAS 23 a úrokových nákladů ve SFAS 34, které nebylo revizí IAS 23 eliminováno, nepovede ke srovnatelnosti údajů
- nedostatečné vymezení výpůjčních nákladů, které jsou předmětem aktivace
- skutečnost, že v US GAAP je povolena pouze aktivace úrokových nákladů do nákladů pořízení způsobilého aktiva není dostatečný argument pro odstranění základního řešení v IAS 23
- pouze 24,5% účetních jednotek vykazujících podle IAS/IFRS používá alternativní řešení IAS 23 – aktivace výpůjčních nákladů do nákladů pořízení způsobilého aktiva⁵
- změna metodických postupů pro zachycování a vykazování výpůjčních nákladů vyvolá účetním jednotkám zvýšení nákladů při sestavování účetních závěrek, a to zejména v období implementace.

Na druhé straně, na základě průzkumu provedeného Evropskou unií⁶, se většina respondentů vyslovila ve prospěch jediného řešení v souvislosti se zachycováním a vykazováním výpůjčních nákladů vynaložených v souvislosti s pořízením způsobilého aktiva, a to ve prospěch aktivace výpůjčních nákladů do ceny kvalifikovaného aktiva. Jako hlavní důvody respondenti uvádějí:

- metoda aktivace výpůjčních nákladů do ocenění způsobilého aktiva poskytuje informace, které jsou relevantnější, srovnatelné, spolehlivé a srozumitelné
- výpůjční náklady, které jsou přímo přiřaditelné k pořizovanému způsobilému aktivu jsou jednoznačně součástí ceny aktiva
- zvýšení srovnatelnosti ocenění aktiv pořízených externím způsobem a interně.

výpůjční náklady, úrokové náklady, způsobilé aktivum

SUMMARY

An agreement from Norwalk was issued in September 2002 on the basis of negotiations of Financial Accounting Standards Board (FASB) a International Accounting Standards Board (IASB) for the elimination of restrictions in the form of two different systems of financial reporting. The aim is to ensure absolute compatibility of existing U.S. GAAP and IFRS and the coordination of work programs in the future. Document Memorandum of Understanding was issued in 2006 in the frame of ongoing process of convergence, in which the FASB and IASB confirm their intention to create high-quality and global financial reporting standards. In this document there are specified areas, which would lead to convergence of procedures.

Borrowing costs have been one from the fields, which was the subject of convergence works. U.S. GAAP dictated capitalization of borrowing costs incurred in connection with the acquisition of qualifying assets, while the IAS / IFRS leaved the decision on accounting entities, how it recognize and record borrowing costs incurred in connection with the acquisition of the assets.

The paper is aimed at the world convergence of financial reporting in the area of borrowing costs recording. The aim of the paper is to identify the important differences in financial reporting of accounting units, which could arise due to the application of two different methods of borrowing cost reporting incurred in relation with the purchase of qualifying assets.

Theoretical part of the paper includes the analysis of the main reasons for harmonization of financial reporting systems and possible attitudes towards the borrowing costs recording of two leading world organizations regulating the financial reporting – IASB and FASB.

5 The Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAW) – Studie z roku 2005, další studie tento názor rovněž podporují – Ernst&Young (2006), KPMG – Studie Choices in practice (2006).

6 7. prosince 2007 publikovala Commission Services dotazník, týkající se revidovaného IAS 23, obdržela 34 odpovědí z 10 členských států a Švýcarska.

In the beginning, the method of analysis and description is used to identify and describe the basic difference of both systems, which had existed before the initiation of convergence within the frame of "Borrowing Costs" project. The above mentioned primary analysis has served as the basis for the further comparative analysis and synthesis.

The paper further presents comparative analysis of two basic methodical approaches towards the borrowing costs reporting incurred in relation to the acquisition of the qualifying assets, which was possible to apply until 31st Dec 2008 under IFRS system:

Reporting of borrowing costs in current period

The capitalization of borrowing costs in case of acquisition of qualified assets

The comparative analysis is based on empirical company data. The subjects are mainly the differences in the indicators, which are used for the evaluation of the company financial situation. According (Sůvová, 1999), mainly the indicators of vertical analysis of property and capital structure and selected ratio indicators of return are used. Following indicators were selected to demonstrate, the different impacts of the approaches towards borrowing costs reporting:

Short-term project of borrowing costs, whose aim was to unify the reporting of interest on borrowing funds on the side of IASB, was completed in March 2007 by issuing of the revised IAS 23 Borrowing Costs with effect from 1. 1. 2009. The paper deals with major changes to IAS 23 occurred in the context of the IASB – Borrowing costs. Elimination of a major difference in the reporting of borrowing costs in the system IAS / IFRS and U.S. GAAP was reached by the revision of IAS 23, however all the existing differences were not removed.

From Conceptual Frameworks of IAS/IFRS and US GAAP outflows that all methodical approaches for recording and reporting used in this systems should respect the prudence principle. Based on this principle the assets and revenues must not be overvalued and expenses and liabilities undervalued. The profit or loss must be reported as prudent. Amendment of IAS 23 from 2007 does not respect this principle. By capitalization of borrowing costs, in the authors' opinion, are qualifying assets overvalued and profits are higher.

Príspevek byl zpracován v rámci Výzkumného záměru PEF MZLU MSM 6215648904 Česká ekonomika v procesech integrace a globalizace a vývoj agrárního sektoru a sektoru služeb v nových podmínkách integrovaného evropského trhu jako součást řešení tematického směru 02.

LITERATURA

- Accounting Onion: IAS 23 and FAS 34: Political Interests Trump Accounting for Interest, Posted on August 02, 2007. Dostupné z <http://accountingonion.typepad.com/theaccountingonion/2007/08/a-baseless-basi.html>
- European Commision: Endorsement of IAS 23 Borrowing Costs, Brussels, 2008
- IASB: Mezinárodní standardy účetního výkaznictví 2005, SU, Praha 2005, ISBN 1-904230-79-2
- IASB: Comment Letters to ED IAS 23. Dostupné z <http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Borrowing+Costs/Exposure+Draft+of+Proposed+amendments+to+IAS+23+Borrowing+costs/Comment+Letters/Comment+Letters.htm>
- IASC Foundation Education: A Guide through IFRSs 2008, IASB, London 2008, ISBN 978-1-9055590-68-1
- IASC: Mezinárodní účetní standardy 2000, HZ Praha, 2000: ISBN 80-238-2029-X
- FASB: FASB Statement No 34. Dostupné z http://www.fasb.org/pdf/aop_FAS34.pdf
- KOVANICOVÁ, D., 2005: *Finanční účetnictví – Světový koncept*, Polygon, Praha, 525 p. ISBN 80-7273-129-7
- KŘÍŽ, P., ZOÚHAR, J., 2007: Kdo s koho, IFRS versus US GAAP, PriceWaterhouseCoopers, Praha
- MLÁDEK, R., 1998: *Světové účetnictví*, Linde, Praha, ISBN 80-7201-109-X
- NOBES, CH., PARKER, R., 2006: *Comparative International Accounting*, Prentice Hall, Edinburgh, ISBN 0-273-70357-9
- SCOTT, W. R., 2006: *Finacial Accounting Theory*, Prentice Hall, Toronto, ISBN 0-13-129491-1
- SŮVOVÁ, H. a kol., 1999: *Finanční analýza v řízení podniku, v bance a na počítači*. Bankovní institut: Praha, 622 s, ISBN 80-7265-027-0.

Adresa

Ing. Hana Bohušová, Ph.D., Ústav účetnictví a daní, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno, Česká republika, e-mail: uchana@mendelu.cz,